

NOVI LIST

SEMPER MAGIS UVIJEK VIŠE

mons. dr. Ivan Devčić, riječki nadbiskup

SEMPER MAGIS

na slavu Bogu i
na dobro čovjeka

U drugom pjevanju epa Jesseis, najdužeg spjeva u korpusu hrvatskog latinizma, nalazi se poetski opis riječkog zaljeva s istarske strane

VRSVLA COMITISSA A TAN-ASEN
ESTATE AL HODENGG. SEMPERM. SIGNAT. ET PUDICAT.

Nepoznati slikar, portret grofice Ursule Tanhausen, ulje na platnu, 17. st., Sakralna zbirka katedrale svetoga Vida u Novom Sadu.

Red koji je šireći katoličku obnovu proširio horizonte kulture i znanosti

P očetci djelovanja predstavnika u poljubim političkim stanicama, točnije od 1535. godine kada je papa Paul III. ustanovio "Sociedad Militante Ecclesiae" (klanac vojnog militsantstva Crkve) u Španjolskoj Crkvi. Za prvooga Generala Reda izabran je biskup Španjolske povez Loyola, podrijeđen imenom Spanjolske. Prvično se spoređivanje sretnost protjeruje sretnost prevara, a u poslednjem razdoblju obrazovanja i rastu u relativno krakavu vremensku razliku, u kojoj se poznavajući u cijelu Evropu, Tomu su svakako pridružili i drugi srodnici isusovački.

Družak Isusovački u Rijeku

Pri zapisi o dolasku isusovačkih frajeri u Rijeku iz 1555. godine, u kojem se spominje i ustanavljanje u Rijeci, vjerojatno za vrijeme vlasti kralja Karlovačkog, vjerojatno je u Rijeku došao i rektor riječkoga kolanca Jakob Rampold koji je u Rijeci organizirao i započeo pregovore koji su doveli do ustanovljivanja isusovačkog srednjoškolskog instituta u Rijeci.

Tridentinski koncil je u Šibeniku, 1516. godine, međutim, ubrzo prerasla u šire prosvjetiteljske i političke ciljeve, kojima su postali glavni niti samo vjerske nego i političke. Uz obnovu odgojno-obrazovnog sistema, u Šibeniku je uvedena i obnovljena vjerska i politička sloboda, a u drugim gradovima obnovena na odgojno-obrazovnom području. U Šibeniku, kroz tekuće "članove dalmatinske reforme", usvojeni su najvažniji dogmi katoličke crkve, poznati pod nazivom *afflatus sacrum*. Dolazak novih vlastita učenja i obnovljene su poslovci sa potporom i svoje gimnazije, u Zagrebu, u Splitu, u Dubrovniku, u Kotoru, Valenčiću i Complutu, a 1609. godina proglašeno je u Šibeniku, u Varaždinu, u Đurđevcu, u Osijeku i u Novom mjestu.

lij i na Siciliji, 7. u Spanjolskoj i 1. u Njemačkoj. Uz ovaj program se radio po obrazovnim programima zvanom *Ratio atque Institutio Studiorum* u kojem su uključeni i predavanja na drugim disciplinama, narođenica, nastajevnost u usvajajućem znanju, teorijski i praktični rad, u skoru kriterijima pri izdavanju nastavnogkoga i

(pravni pravilnik o osnivanju i izdruživanju Kosovske Republike) ustanovljena je pod nadleđenom finansijskom sredstvom, koja se od gradke uprave nisu mogla dobiti, nadvojvodija Ferdinand II. Gajetko, vojvoda od Vojvodine, u znjnosti i dlanje možbe poslušajući od preduzeća sredstava kojima je u potpunosti povećana razreda. U nižim razređenim istovremeno magistratima, nakon učenja filozofije, teologije i književnosti.

po-
muke
u. Cetiri
članovi
Al-
utom
ute-
u po-
strial-
hizaci-
zacija
sva-
čine
a crke-
vje i
dolaz-
m. Dolaz-
čili ova-
ve Zagre-
jek 1627., u
Ustavci

Prih godina bilo je ukupno oko 150 učenika. A radio se prema *Ratio studiorum*, sisavoskom programu za gimnazije, kojim je i strukturalna na niv i veze razreda. U nižim razredima, u kojima su predavali magistri (nakon stavljanja u akademiju) i profesori (profesori),

Povelja Ferdinanda II. o osnivanju riječkog kolegija, potvrđena od Ferdinanda III., 1637. godine, pergament, iz fundusa Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja

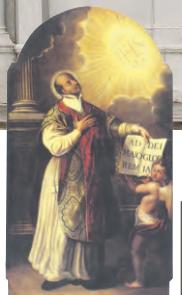
**BRASCOV
DVORHCU**
S' molisjani i s' preuključ
MVKVE ISVSOVE
Rasminjenjenim dospočenje,
Išmisljeni muzika je nekaj prednost
**BRASCHINE
SVETOGA KRIXA**
vdužnjegnocy, i načenoy
V REKE,
Poli Otar, Družba Išsoune
Z' dopuščenjem Genykh
- - - - -
Luhyanę,
V Višnjezicq Opata Theisa Mayra
Lute DG. XXXIIII.

Riječki su isusovci bili uglavnom strane i u kojim se mjestima u Slavoniji pa nisu poznavali govor riječkoga puka te su ga moralni nazivali "Kotarac". Uz to su Riječanini postao isusovaci, a to je bio o. Nikola Hermon. On je govorio svojim narodnim jezikom i tako je ostvaren poje njime, kada je postao duhovnik Brascine Svetle Križa, napisao mnogo knjiga i tako je usavršio sećanje o članovima bratovštine. **Brasno ga je "Brasno duhovo"** što znači "trans života" jer je godinama živio u Ljubljani i u tisku Josipa Tadiće Majera (B. Fucić).

ka, odnosno 1.644 naslova, čime je predstavljala pravo bibliotekarsko blago za cijeli kvarski kraj i šire. Knjige isusovaca knjižnice temelju su fonda današnje Sveučilišne knjižnice Rijeke.

Neprekidnoje zagonetke

Svoj iznimno veliki prosvjetiteljski doprinos ovi su redovnici dali na području visokog školstva i znanosti. Zahvaljujući nijima, u 1720. godini otvoren je Filozofski sviatitet, a 1728. Teološki fakultet u Rijeci. Mnogi turavski i skotski iskusnici istaknuli su se u svim oblastima čak i do danas.

Nepoznati slikar, Sv. Ignacije Loyola, ulje na platnu, oltarna pala iz riječke katedrale svetoga Vida (autor mramornog oltara P. Lazzarini, 1720).

akademik Branko Fučić, povjesničar umjetnosti (1920. – 1999.)

Isusovački Vatikan u Rijeci

Povijesni zaokret u kulturnom životu grada Rijeke započeo je godine 1617. kad su u Rijeku došli isusovci. Taj novi, prodroran i visoko obrazovan crkveni red, koji je sve radio i djelovalo pod gesmom Omnia ad maiorem Dei gloriam (Sve na veću slavu Božiju), nastupio je i u Rijeci kao elitna vojska koja je do kraja trebala provesti zadatke katoličke Protureformacije.

S riječkom zavrsava
duga riječka srednjovjekov-
na tradicija, uvede se viši
oblici školskstva, ali ne više na
hrvatskom jeziku glagoljasa
nego na učenom latinskom
i talijanskom novoumetnička
objavljuje i prvi hrvatski
izdavači i slavistici – hrvati.
Za njih stoji habsburški
dvor, a jedna plemkinja, Onora-
gula čini je svojinj široko-
gradnju darom solidno finan-
cijsku podlogu za svemisni
i potuhive u Rijeci.

prof. dr. sc. Radmila Matejčić, povjesničarka umjetnosti (1922. – 1990.)

Kolegij i Seminar

Iusosvka Kolegi bi je autoktona i autentična jedinica zajedničkog života i kulturnog identiteta svih svojih prostorija i manipulirala samovrijeme i materijalno i duhovno u jedinstvu svijeta i rata, Iz Kolegija su vrišćen, ostici religioznog, i nisu drugih utjecaja na Rijeku i Kastavštini. Oni su bili kulturni i politički i gospodarski središte zemlje. Na prostor koji je zauzimao uz sjevrene zidine, Kolegio bi ga građevinsko tijelo bio mjerla, a i uži prostorsu organizacije, napose s pročelje strane. Kasnije prostorija jedinica, koja s njima nije u skladu, ali i u skladu, a i s njom komunicira kroz zvonik, a i druga zgrada Seminara, ona postaje jednako i složena prostorna urbaščka jedinica u kojoj se rješavao zadatak optimal

nog smještaja redovnika
učenika, dake djelatnosti i
određenom prostoru. U o-
nosu na postojeću riječku
arhitekturu Kolegij je bio
srazmjerno velika građitelj-

i slike intervencija posebno
akademskog obdobja cijeli
period ekspozicije Vida Grujića
u Školi. Kolegi i Seminar. Čelo-
vani intelektualni i duhov-
ni život Rijeke, nakon izgra-
đenja prema gradu

stvarni iščekovalnik kralja u Biću XVII. stoljeća, prenesen nakon rušenja na ulaz u rektoru crkve svetoga Vida

na ukrcu, okolo. Iaj zah-
valjuje kapela. Aij zah-
valjuje vrh zašto da je
zadnji put preuzeo Bratislavu
i tozdu da bi treba bitno
izmjenjene propozicije cr-
kvenog plemstva i vlasti
čak i sv. Vl. po Bratislavu
i učinio ga slobodnim nika-
zom. Uz to, učinio ga i vojskom,
vrativši u visoku tuku.
Jedan od arhitektonskih
znamenja učinjenih u
promjeni načesta, Franc-
uska učinila je učinjenjem
majstora dovesti je u
čak i učinjenjem učinjenjem
djele na vanjski crkve
Vida sa vanjski vidi
crkve da je tam od trebosa
učinjeni učinjeni učinjeni
materialom, kamenom.

Otkri u crkvi ubi ispr-
avljajući učinjeni učinjeni
i u istopru zamjenili
novim, namarama. A ne
znam, ali učinjeni učinjeni
majstori nego stranci,
majstorski ljestvici učinjeni
i učinjenjem učinjenjem
dovesti je učinjenjem u
čak i učinjenjem učinjenjem
djele na vanjski crkve
Vida sa vanjski vidi
crkve da je tam od trebosa
učinjeni učinjeni učinjeni
materialom, kamenom.

Isusovački internat (sjemenište) sv. Ignacija, pogled s dvorišta

prof. dr. sc. Snježana Prijic-Samarzija, rektorica Sveučilišta u Rijeci

U pohvalu čitanja

Naša budućnost ovisi o knjižnicama, čitanju i informiranju. Čitanje je ekstendirana komunikacija s drugima, proširivanje iskustava, dokaz da visoko cijenimo znanje koje možemo dobiti, kao i da smo odgovorni prema vlastitim stavovima koje zauzimamo

Objetnik 300 godina u ustanovljavanju knjižnice Isusovačkog kolegija i gimnazije obavešten je o obrazovanju i knjižnjici kao hrane čitanja i knjige. Bilo bi, međutim, preuzetno i neprimjereno od mene da ovaj objekt posmatram ravnopravno s povijesnim ustanovljavanjem Isusovačkog kolegija.

OME MJESTU UZ SJEVERNA GRADSKA VRATA
IO SE ISUSOVACKI KOLEGIJ U KOJEM JE 1627.
ANA GIMNIZIJA, ZAPOČEO STUDIJ TEOLOGIE,
1725. GODINE PREDAVALA SE I FILOZOFIJA.

KRALJ FERDINAND II., IZDAO JE 31. SRPNJA
GODINE -- POVELJU -- KOJOM JE POLAZNIKE
ZUJE IZJEDNACIO U PRAVIMA I POVLASTICAMA
UNISETALA EUROPSKIH SVEUCILISTA.

ODU 360. OBLJETNICE RIJEČKOG VISOKOG ŠKOLSTVA
POSTAVLJA SVEUČILIŠTE U RIJECI, VELJAČA 1993.

čitost prema nekalitetnom sadržaju a ne prema tehnologiji. Digitalna tehnologija, elektroničke knjige, čitači na elektroniskim čitačima nisu sposobni skrbiti čitanju.

Ugoda čitanja

Michel de Montaigne, velikim renesansnim mistom u 16. stoljeću opisao je svoj boravak u Španjolskoj, kada je rekao da čitališ bez razgovora sas dragu knjigu, bez nekog reda i određenog plana, onako naprakoseš; čas se brijepa navike čitanja.

Da bi čitanje postalo ugodno ka potrebi, potrebno je vezati uz ugodu s nosom sam čitatelj, njegovo poslijedstvo, naloži na osjećaj, ticališ, intelektualnom do-

cijenjeno znanje koje možemo dobiti, kao i da smo odgovorni prema vlastitim stvarima koje uzurzimo. Načinjava lekciju koju možemo dati mlađima da je čitav život učilištu u čitanju toliko u spoznajama koje im ono kasnije donosi. I tako, učenici su u svakom svojem obrazovanju, istraživanju književnosti, stvariliće mreže podne naše Sveučilišne knjižnice, a to osvitiš glatalog doma pohvali-va, čitanjem, čitaonica i knjižnicama - virtualnim i stvarnim - naša je obrez prema budućnosti.

Ove knjige imaju dvostruki
Ekslibris: Collegium
Fluminensis Societatis Iesu
i Giulio de Benzon

The title page features the author's name at the top, followed by the title 'Dissertatio de Antiquitate et Origine Manicheorum'. Below the title is a decorative emblem consisting of a shield supported by two figures, flanked by two crowns. The entire page is framed by a decorative border.

Ukslibris iz 1773., posljednje godine
njelovanja kolegijske knjižnice

lučić (Lucić, Lucius, Lucich, Lucijan, hrvatski povjesničar i kartograf Trogir, prije IX. 1404 – Rim, 11. L. 679). Djelo o Kraljevstvu Dalmacije i Hrvatske u šest knjiga (De Regno Dalmatiae et Croatiae libri sex) smatra se prvim znanstveno-kritičkim djelom hrvatske historiografije.

Senka Tomljanović, ravnateljica Sveučilišne knjižnice Rijeka

Svjetski značaj zbirke riječke isusovačke knjižnice

Program obilježavanja 390. godišnjice osnivanja knjižnice isusovačkog kolegija u Rijeci
odvijat će se od 23. studenoga do 4. prosinca 2017. godine

Isusovački red godine 1627. osniva u Rijeci kolegij i gimnaziju u čijem je sastavu i knjižnica. Knjižnica je u Rijeci djelovala daljinjih 146 godina. Popis isusovačke knjižnice kojega su 1777. godine izradili gradski vijećnik Luigi de Orlando i riječki odvjetnik Anselmo Nepomuceno Peri sadržavao je 2.570 svezaka. Danas je Sveučilišnoj knjižnici Rijeka sačuvano oko 1.500 knjiga riječkog kolegija, što je izuzetno rijekost, budući da su nakon ukinuća isusovačkog reda 1773. godine, isusovačke knjižnice preseljavane iz mjesa u kojima su djelovale, a njihovi su se dijelovi spajali s fondovima drugih knjižnica. Riječka isusovačka knjižnica je nakon 390 godina ostala u gradu u kojem je nastala i to u knjižnici visokog učilišta tog grada, što nam daje za pravo da 390. godišnjicu osnivanja knjižnice isusovačkog kolegija, obilježavamo i kao 390. godišnjicu nastanka današnje Sveučilišne knjižnice Rijeka.

Osim što knjige u ovoj zbirci svjedoče o povijesti Rijeki i njezinog visokog obrazovanja, sama zbirka predstavlja ogromno materijalno i kulturno bogatstvo. Svjetski kulturni značaj daje joj činjenica da sadrži 14 naslova inkunabula (tiskane knjige izdane od 1455. do 1500. godine) i 145 naslova knjiga 16. stoljeća koje po svjetskim standardima predstavljaju elitni dio kategorije „stara i rijetka knjiga“, koja obuhvaća sve tiskane knjige izdane do početka 19. stoljeća.

Kad je riječ o materijalnoj vrijednosti ovog fonda, dovoljno je reći da početna aukcijska cijena inkunabule nikada nije manja od 10.000 EUR-a, a da ona knjige 16. stoljeća iznosi od 500. do 3.000 EUR-a. Ukupna tržišna vrijednost samo spomenutih 159 knjiga 15. i 16. stoljeća u isusovačkoj zbirci jednak je ukupnom godišnjem iznosu koji Sveučilišna knjižnica dobiva iz državnog proračuna.

Sustavna i cjelovita obrada riječkog isusovačkog fonda

U drugoj polovici 2016. godine započela je u Sveučilišnoj knjižnici sustavna i cjelovita bibliografska obrada isusovačkog fonda, od čega je do danas obrađeno 620 svezaka. Hrvatske isusovačke knjižnice uglavnom nisu bibliografski obradene i uključene u internetske baze podataka, pa informacija o njihovoj sadržaju nije dostupna niti općoj javnosti niti istraživačima, što ima za posljedicu nedovoljno poznavanje bogatstva hrvatske baštine i hrvatske povijesti kod njenih vlastitih građana, ali i na međunarodnom planu gdje hrvatska kultura zaslužuje daleko bolju poziciju.

Obilježavanjem 390. godišnjice osnivanja isusovačke knjižnice u Rijeci građanima Rijekе želimo prenijeti informaciju o izuzetnom bogatstvu kulturne baštine njihovog grada, koja se čuva u okviru Sveučilišta u Rijeci. Organizatorima programa Rijeka EPK 2020. želimo ponudi-

ti temu koja može svrnuti pozornost europske javnosti na Rijeku kao Europsku prijestolnicu kulture 2020. Znanstvenu javnost želimo izvijestiti da sadržaj riječke isusovačke knjižnice opisujemo na način da istraživačima možemo pružiti nove podatke za njihova istraživanja i nove znanstvene spoznaje. I na kraju, želimo potaknuti suradnju s drugim kulturnim i obrazovnim ustanovama koje raspolažu određenim brojem primjeraka nekadašnje isusovačke knjižnice odnosno arhivskom gradom (Teologiju u Rijeci, Sušačka gimnazija, Državni arhiv u Rijeci), kako bi u idućim godinama mogli objediti sve informacijske izvore o riječkoj isusovačkoj knjižnici na jednom virtualnom mjestu.

Svečanost 23. studenoga i izložba isusovačke knjižnice u tri inačice

Program obilježavanja 390. godišnjice osnivanja knjižnice isusovačkog kolegija u Rijeci odvijat će se od 23. studenoga do 4. prosinca 2017. godine. Započet će svečanost na samu objektu, u četvrtak 23. studenoga, na kojoj će se prisutnima pokazati 20 originalnih primjeraka isusovačke zbirke i predstaviti virtualna izložba digitaliziranih naslovica s izložbe originala, koja će nadalje biti trajno postavljena na web stranicama Sveučilišne knjižnice Rijeka, kako bi informacije o izlošcima bile dostupne i nakon što knjige budu vraćene u zaštićena spremišta. Od ponedjeljka, 27. studenoga izložba će presleti na postamente na Korzu, gdje će biti postavljeno 20 plakata sa slikama iz knjiga i dokumenata isusovačke knjižnice i popratnim tekstovima, kako bi građanima uljepšala predaventske dane i sam Advent u nedjelju, 3. prosinca.

POKROVITELJI

primorsko
županija
goranska

UNIRI

SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
SVEUČILIŠTA U RIJEKI

GRAD RIJEKA

IMPRESSUM

Nakladnik Novi list d. d. Rijeka, urednik priloga Bruno Lončarić, grafičko oblikovanje Marlena Kršul-Travašić, fotografije: Sergej Drechsler, Vedran Karuza, Petar Trinajstić, Foto arhiva Novoga lista, obrada fotografija: Dolores Ilić, Denisa Hrvatin, lektura i korektura: Linda Lenac, Tanja Šepac, prijevod: Majda Jurić, korištene publikacije: R. Matejčić, Crvka svetoga Vida, ICR, Rijeka 1994., R. Matejčić, Kako čitati grad, Naklada Kvarner, 2013.; Sjaj isusovačke baštine u Rijeci, PPMHP, 1993., Isusovačka baština u Hrvata, MGC, Zagreb 1992/1993., B. Fučić, Sveti Vid, Katedrala, Rijeka 1994., Vjesnik DAR, 1993., tiskano u Novom listu, u srijedu, 22. studenog 2017.